

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 9, Αρ. 1 (2013)

Ανοικτή Εκπαίδευση

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης

doi: [10.12681/jode.9869](https://doi.org/10.12681/jode.9869)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Editorial

Βρισκόμαστε λίγους μήνες πριν το θεσμοθετημένο και αναγνωρισμένο συνέδριο της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, το οποίο θα διεξαχθεί στην Αθήνα στις 8, 9 και 10 Νοεμβρίου 2013. Οι προβληματισμοί γενικώς για τα θέματα στην εκπαίδευση και την παιδεία μας υπάρχουν έντονοι και αποτυπώνονται στα περισσότερα συνέδρια που διεξάγονται στη χώρα μας. Εκφράζονται επίσης μέσα από δημοσιεύσεις και άρθρα σε πλειάδα κειμένων σε ψηφιακή ή έντυπη μορφή. Το σημαντικό όμως είναι οι ανησυχίες που διατυπώνονται από την πλειοψηφία των συντακτών για επικεντρωμένα ζητήματα σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Το Υπουργείο Παιδείας τους τελευταίους μήνες προχώρησε στο «Σχέδιο Αθηνά», σε λίγο θα ανακοινώσει τα σχέδιά του για το νέο Λύκειο και φαίνεται να έχει δρομολογήσει τα περαιτέρω σχέδιά του, που λίγο πολύ έχει κάνει γνωστά το τελευταίο διάστημα.

Το μείζον θέμα βέβαια των πανελλαδικών εξετάσεων και της εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν φαίνεται να προβληματίζει για την ώρα, ούτε είναι ζήτημα για γενναίες αποφάσεις της πολιτικής ηγεσίας. Άλλωστε, κάθε αλλαγή στο σύστημα θα έχει πολιτικό κόστος και ιδιαίτερες δυσλειτουργίες στο σχεδιασμό του νέου εκπαιδευτικού σχήματος.

Οι αξίες και οι αρχές

Τις ημέρες αυτές έγινε και αυτό που δεν μπορούσε κανείς να φανταστεί ότι θα μπορούσε να συμβεί: η δημόσια τηλεόραση και όλοι οι φορείς της, μέσα σε μια νύχτα έγινε μαύρη, κατέβηκαν οι διακόπτες μιας υπηρεσίας που εκτός των άλλων, στόχο είχε την διάχυση του πολιτισμού και τη διατήρηση της ιστορικής συνέχειας όλων των δραστηριοτήτων της χώρας μας.

Η δημόσια ραδιοτηλεόραση ήταν για δεκαετίες ο πιο βασικός παράγοντας διατήρησης και διάχυσης θεατρικών δραστηριοτήτων, μουσικής, ντοκιμαντέρ, animation, φεστιβάλ, εικαστικών εκπομπών και όλων εκείνων των στοιχείων που βρίσκονται στη σφαίρα του πολιτισμού και της τέχνης.

Ο τρόπος που η πολιτική ηγεσία χειρίστηκε το θέμα αυτό, στιγμάτισε τη σύγχρονη ελληνική ιστορία και άφησε αποτυπώματα έντονης αυθαιρεσίας, βίας, αυταρχισμού και επιθετικότητας. Δεν είναι η ίδια η απόφαση, δεν είναι η αναγκαιότητα, αλλά ο απόλυτος αυταρχισμός, ο οποίος προβληματίζει έντονα για τις προθέσεις του και το τι μπορεί να συμβεί το επόμενο χρονικό διάστημα. Στη λογική του «πρέπει να αλλάξει» με μια απλή, νομικά, απόφαση αποφάσισαν και διέταξαν (κυριολεκτικά) το κλείσιμό της και την απαγόρευση της αναμετάδοσης των εκπομπών της.

Αυτό που δημιουργεί πολλά ερωτηματικά είναι η ανακοίνωση από κυβερνητικά χείλη, ότι «αυτοί που θα αναμεταδίδουν το 'παράνομο' ψηφιακό σήμα της δημόσιας τηλεόρασης, θα διωχθούν από το νόμο». Το δικαίωμα στην πληροφόρηση, στην ελεύθερη διακίνηση ιδεών και πληροφοριών, στη δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης σε κάθε είδος πληροφορίας, δεν είναι μόνο πολιτικό δικαίωμα, δεν είναι μόνο κοινωνικό δικαίωμα. Είναι ένα ανθρώπινο δικαίωμα που έχει κερδίσει ο άνθρωπος μέσα από αγώνες και πολλές και δύσκολες αντιπαραθέσεις. Οι επιστήμες και η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, η τέχνη, η ίδια η δημοκρατία ισοπεδώθηκαν και κατακερματίστηκαν μέσα από ανάλογες λογικές μόνο σε ολοκληρωτικά και βίαια

καθεστώτα. Στη ναζιστική Γερμανία, στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού, σε δικτατορίες....

Στη γαλλική εφημερίδα Liberation πριν λίγες ημέρες ο γνωστός φιλόσοφος Etienne Balibar δημοσίευσε ένα κείμενο που αναφέρεται στα γεγονότα στην Ελλάδα με τίτλο «Όχι στην επιστροφή της δικτατορίας στην Ελλάδα». **Το δημοσίευμα με σκληρά λόγια καταδικάζει την κίνηση αυτή της ελληνικής κυβέρνησης και κυρίως τον τρόπο με τον οποίο έγινε, και κάνει λόγο για «επιστροφή της δικτατορίας και μεθόδων που θυμίζουν πραξικόπημα». Το κείμενο υπογράφουν δεκάδες στοχαστές και γνωστοί ακαδημαϊκοί από την Ευρώπη.** Αγαπητέ Balibar, η κίνηση φίμωσης του φορέα πολιτισμού, ενημέρωσης και διακίνησης ιδεών στη χώρα μας σε έκανε και υπέγραψες ένα κείμενο δυνατό και αυστηρό, ιδιαίτερα αυστηρό. Μας θύμησες ότι ο οργανισμός αυτός δεν είναι μόνο δημοσιογραφικός. Είναι ένας φορέας που σκοπό είχε την ισορροπία των πολιτιστικών αγαθών και των πολιτικών και κοινωνικών αξιών μιας χώρας, που έχει μια σημαντική ευθύνη απέναντι στην ιστορία της.

Ένα ερώτημα που μπορεί να θέσει κάποιος, με κάθε καλή θέληση, είναι: «μα τι σχέση μπορεί να έχει αυτό το θέμα με ένα επιστημονικό συνέδριο περί εκπαίδευσης»; Μπορεί, αλήθεια, να έχει; Ας το δούμε.

Γιατί λοιπόν ο συσχετισμός της εκπαίδευσης με το ξαφνικό «κλείστε και κλειδώστε τη δημόσια ραδιοτηλεόραση»; Ο συσχετισμός αυτός μας παραπέμπει στη διαφορά των εννοιών της «εκπαίδευσης» και της «παιδείας», στη διαφορά των εννοιών της «εκπαίδευσης» και της «καλλιέργειας», στη διαφορά των εννοιών των «ιστορικών γεγονότων» και της «ιστορικής μνήμης». Ναι, υπάρχει διαφορά μεγάλη. Η εκπαίδευση είναι ένα ολοκληρωμένο σύστημα οργάνωσης, οικονομίας, κοινωνικών δεδομένων, και διαχείρισης, είναι ο τρόπος. Η παιδεία όμως έχει μια σταθερή αξία αρχών: έχει να κάνει με τη συνύπαρξη, με το μοίρασμα, τη δημιουργία, τη συμμετοχή στην κρίση, τη λογική και τη φιλοσοφία. Η παιδεία είναι η κοινωνική συνείδηση για το σεβασμό και τη φιλία, για την ταπεινότητα και την τιμιότητα, για την αλληλεγγύη και την αγάπη. Η παιδεία είναι ο καθρέπτης της ιστορικής μας μνήμης και της αναφοράς μας στα μεγάλα και σημαντικά γεγονότα της ιστορίας μας. Η παιδεία είναι (ή τουλάχιστον πρέπει να είναι) το υπέρτατο δημόσιο αγαθό, το οποίο θα μεταφέρουμε στους μαθητές και φοιτητές μας, στα παιδιά μας και στα δικά τους παιδιά. Η εκπαίδευση δεν είναι τίποτα άλλο, από μέθοδος, εργαλείο, με το οποίο και μέσω αυτού, θα κληρονομήσουμε στους απογόνους μας τις αξίες και τις αρχές αυτές.

Ότι είναι η εκπαίδευση για την παιδεία, είναι τα δημόσια μέσα ενημέρωσης και διατήρησης της μνήμης μας για τον πολιτισμό μας και την ιστορία του. Αυτός ο συσχετισμός είναι που προσδιορίζει τις αξίες και το ήθος της ανθρώπινης ιστορίας. Αυτές οι αξίες και αυτό το ήθος δεν είναι διαπραγματεύσιμα.

Αντώνης Λιοναράκης